

บทที่ 3

ภาพรวมของธุรกิจหลักทรัพย์ และการเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับตลาดทุนในประเทศไทย

ตลาดทุน หมายถึง แหล่งที่ให้กู้ยืมและระดมเงินทุนระยะยาวที่ผู้ประกอบการสามารถแสวงหาเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการก่อตั้งหรือขยายกิจการ ซึ่งเป็นการลงทุนที่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและเป็นการลงทุนในระยะยาว หรือกล่าวได้ว่า ตลาดทุนเป็นตลาดที่มีการฝากและกู้ยืมที่มีลักษณะถาวร เป็นตลาดของผู้ออมเงินกับผู้ต้องการใช้เงินมากกว่า 1 ปีขึ้นไป ตลาดทุนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินที่ช่วยให้การระดมเงินออกมาจากประชาชนและธุรกิจมาใช้ประโยชน์เพื่อการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในการหาทุนของผู้ประกอบการในตลาดทุนนั้น ผู้ประกอบการจะใช้วิธีการออกหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หรือหุ้นกู้ นำไปขายในตลาดทุน เพื่อระดมทุนจากประชาชน โดยผู้ลงทุนหรือประชาชนที่เข้ามาซื้อหุ้นจะได้รับผลตอบแทนในรูปเงินปันผล (Dividend) หรือกำไรส่วนทุน (Capital gain) อีกทั้งประโยชน์ที่ผู้ออมจะได้รับจากตลาดทุนคือ สามารถหาผลประโยชน์จากเงินออมได้มากกว่าธนาคาร และป้องกันมิให้เงินออมลดค่าลงเมื่อเกิดเงินเฟ้อ เพราะราคาหุ้นมักจะสูงขึ้นในเวลาที่เกิดเงินเฟ้อ เนื่องจากกำไรของวิสาหกิจทั่วไปจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม เงินฝากธนาคารจะลดค่าเมื่อเกิดเงินเฟ้อเพราะระดับราคาสินค้าสูงขึ้น ส่วนทางภาครัฐบาลก็สามารถระดมทุนในลักษณะนี้ได้เช่นเดียวกันโดยการออกพันธบัตร

ตลาดทุนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีสภาพคล่อง (Liquidity) หมายถึง ผู้ลงทุนสามารถแสวงหาเงินทุนได้เสมอเมื่อต้องการ ถ้าหากมีโครงการลงทุนที่น่าสนใจ และผู้ออมก็สามารถนำเงินมาลงทุนได้ทันทีที่ต้องการ หรือถอนทุนคืนได้ทันทีหากยอมรับราคาที่เปลี่ยนแปลงจากราคาซื้อ สภาพคล่องในตลาดทุนประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการคือ

- 1.จำนวนเงินออมที่ต้องการลงทุนจะต้องมีสม่ำเสมอตลอดเวลา
- 2.จำนวนเงินทุนที่ต้องการจะต้องมีอยู่เสมอเช่นเดียวกันและในจำนวนไม่ต่างกัน
- 3.มีนายหน้าผู้ค้าหลักทรัพย์จำนวนมากพอ เพื่อเป็นคนประสานความต้องการของผู้

ออมและผู้ลงทุน

3.1.1 การแบ่งประเภทของตลาดทุน

3.1.3.1. ตลาดแรกหรือตลาดหลักทรัพย์ออกใหม่ (primary or new issue market) คือ ตลาดที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์ที่ออกเป็นครั้งแรกเมื่อธุรกิจต้องการเงินทุนไปใช้ในกิจการตามความประสงค์ นับเป็นตลาดที่มีการระดมเงินออมจากผู้ออมเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนอย่างแท้จริง ตลาดดังกล่าวจึงมีความสำคัญมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะจะมีผลกระทบโดยตรงต่อการเติบโตของธุรกิจและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่ได้ระดมเงินทุนจากประชาชนทั่วไปและธุรกิจด้วยวิธีการขายหุ้นสามัญ (common stock) หุ้นบุริมสิทธิ (preferred stock) หุ้นกู้ (debenture stock) และพันธบัตร (bond) การจำหน่ายทำได้ 2 วิธี ได้แก่

- โดยการจำหน่ายผ่านสถาบันการเงิน เช่น บริษัทเงินทุนหรือบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ เป็นต้น ตลาดแรกเป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาว เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

- โดยการออกพันธบัตรจำหน่ายแก่ประชาชน และสถาบันการเงิน ส่วนการตั้งราคาขายขึ้นอยู่กับอุปสงค์ และอุปทานหรือปริมาณหุ้นที่มีอยู่ ตลอดจนขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อกับผู้ขาย โดยอาจจะเป็นราคาตามมูลค่าที่ตราไว้ (par value) หรือสูงกว่าก็ได้ แต่ถ้าขายในราคาสูงตามมูลค่าที่ตราไว้ ผู้ถือหุ้นเดิมก็จะมีกำไรจากการขายหุ้นนั้นหรือธุรกิจจะมีกำไรส่วนเกินจากมูลค่าหุ้นรวมเข้าเป็นเงินกองทุน

3.1.3.2 ตลาดรองหรือตลาดซื้อขายหลักทรัพย์ (secondary market or stock market) คือ ตลาดที่มีการซื้อขายหลักทรัพย์จากตลาดแรกแล้ว นั่นคือหลักทรัพย์ในตลาดเป็นหลักทรัพย์ที่ผ่านมือผู้ลงทุนมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง การซื้อขายเป็นเพียงการเปลี่ยนมือผู้ถือหุ้น ดังนั้นตลาดรองจึงไม่ได้ทำหน้าที่ระดมเงินทุนจากมหาชนเช่นเดียวกับตลาดแรก แต่จะเป็นตลาดสนับสนุนตลาดแรก เนื่องจากเป็นตลาดที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุนระหว่างผู้ลงทุนทั้งหลาย ถ้าตลาดรองขยายตัวมากเท่าใด ก็จะเป็นเครื่องมือทางอ้อมที่จะทำให้ตลาดแรกขยายตัวได้มากขึ้นเช่นเดียวกัน

3.1.2 ผู้ซื้อผู้ขายหลักทรัพย์

ผู้ซื้อผู้ขายหลักทรัพย์เป็นบุคคลเดียวกันแต่มองคนละเวลา คือถ้ามองเวลาซื้อหลักทรัพย์ก็เป็นผู้ซื้อ ถ้ามองเวลาขายหลักทรัพย์ก็เป็นผู้ขาย ผู้ซื้อผู้ขายหลักทรัพย์มีทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม สถาบันการกุศล มูลนิธิ เป็น

ต้นตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยปกตินิติบุคคลย่อมมีกำลังซื้อหลักทรัพย์มากกว่าบุคคลธรรมดา เพราะมีทุนทรัพย์มากกว่า ในประเทศที่มีตลาดหลักทรัพย์เจริญก้าวหน้า มีกิจกรรมคึกคัก หลักทรัพย์มีสภาพคล่องสูง ประชาชนย่อมสนใจจะลงทุนในหลักทรัพย์มากกว่าการฝากเงินในธนาคาร ทั้งนี้เพราะ

1. การลงทุนในหลักทรัพย์ให้ผลตอบแทนสูงกว่าผลตอบแทนของเงินฝาก
2. ก่อให้เกิดกำไรส่วนทุน
3. ป้องกันการเสื่อมค่าของเงินเพราะราคาหุ้นจะสูงขึ้นเมื่อเกิดเงินเฟ้อ

3.2 ความหมายของธุรกิจหลักทรัพย์

ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์พ.ศ. 2522 ได้กำหนดความหมายของธุรกิจหลักทรัพย์ (Securities Business) ว่า “เป็นกิจการที่เกี่ยวกับการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย หรือทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือจัดการให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว” สำหรับคำว่า “บริษัทหลักทรัพย์” หมายถึง บริษัทจำกัดที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ซึ่งปี พ.ศ. 2550 มีบริษัทหลักทรัพย์จำนวนทั้งสิ้น 39 บริษัท

3.2.1 ประเภทของธุรกิจหลักทรัพย์

บริษัทหลักทรัพย์อาจดำเนินธุรกิจประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทดังต่อไปนี้

3.2.1.1 กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หมายถึง กิจการที่ทำหน้าที่ให้บริการเป็นตัวกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์หรือเรียกว่าเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์แก่บุคคลอื่น โดยได้รับค่านายหน้า (Commission Fee) หรือบำเหน็จเป็นการตอบแทน ซึ่งธุรกิจดังกล่าวมักจะเป็นธุรกิจที่ทำรายได้หลักให้กับบริษัทหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ บริษัทหลักทรัพย์สามารถเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติจะพบเห็นการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นหลัก โดยบริษัทหลักทรัพย์ที่สามารถให้บริการซื้อขายหลักทรัพย์ได้โดยตรงจะต้องเป็นสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และในการ

ให้บริการดังกล่าวบริษัทหลักทรัพย์จะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่การตลาดเป็นผู้ดูแลลูกค้า ชักชวน และให้คำแนะนำเพื่อทำให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยเจ้าหน้าที่การตลาดดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจาก ก.ล.ต. และเป็นผู้ที่ต้องผ่านการทดสอบและขึ้นทะเบียนกับ ก.ล.ต. ทั้งนี้ภายหลังการซื้อขายหลักทรัพย์ให้ลูกค้าแล้วบริษัทมีภาระหน้าที่ในการดำเนินการรับ หรือส่งมอบหลักทรัพย์ และการชำระราคาซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กับลูกค้า และระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์(ประเทศไทย) จำกัด จนเรียบร้อยแล้ว

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ นอกจากลูกค้า (ผู้ซื้อ และผู้ขาย) ซึ่งเป็นผู้สั่งให้บริษัทหลักทรัพย์ดำเนินการตกลงซื้อขายหุ้น และเจ้าหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นผู้จัดระบบการซื้อขายและเป็นผู้ควบคุมการซื้อขายแล้ว บุคคลที่ทำหน้าที่ตกลงซื้อขายจะประกอบด้วย

- เจ้าหน้าที่การตลาด (Certified Marketing Representative) คือ เจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ ที่ทำหน้าที่ติดต่อ ชักชวน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุน แก่ลูกค้าเพื่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ใดหลักทรัพย์หนึ่ง โดยต้องเป็นผู้ได้รับการขึ้นทะเบียนจากสำนักงาน ก.ล.ต.

- เจ้าหน้าที่รับอนุญาต (Trader) คือ บุคคลที่ได้รับการขึ้นทะเบียนโดยตลาดหลักทรัพย์เพื่อเป็นตัวแทนของบริษัทสมาชิกในการซื้อขายด้วยระบบการซื้อขายโดยมี หน้าที่ส่งคำสั่งซื้อขายเข้าระบบการซื้อขาย

- ตัวแทนสนับสนุน (Fundamental Guide หรือ Investment Planner) คือ ตัวแทนในการซื้อขายหน่วยลงทุนของกองทุนรวมที่มีการซื้อขายนอกตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบริษัทจัดการที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ ประเภทการจัดการกองทุนรวม เป็นผู้ตั้งบริษัทหลักทรัพย์เป็นตัวแทนสนับสนุนในการจัดจำหน่ายหน่วยลงทุนและบริษัทหลักทรัพย์ต้องให้ผู้ทำหน้าที่ขาย หรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงาน ก.ล.ต. เป็นผู้ทำหน้าที่ขายหรือรับซื้อคืนหน่วยลงทุน

3.2.1.2 กิจกรรมค้าหลักทรัพย์ หมายถึง กิจกรรมที่ซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ในนามของบริษัท โดยกระทำนอกตลาดหลักทรัพย์หรือศูนย์ซื้อขาย โดยผู้ที่ประกอบธุรกิจค้าหลักทรัพย์ได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับใบอนุญาตค้าหลักทรัพย์ ซึ่งปัจจุบันได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ และสถาบันการเงินต่างๆ อาทิ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ที่ได้รับใบอนุญาตค้าหลักทรัพย์ ปัจจุบันจะพบธุรกรรมค้าหลักทรัพย์ในตราสารประเภทหนี้เป็นหลัก ซึ่งมีทั้งตราสารหนี้ภาครัฐ เช่น พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ และตราสารหนี้ภาคเอกชน ในการค้า

หลักทรัพย์ผู้ค้าจะต้องแสดงตนว่าพร้อมที่จะซื้อหรือขายหลักทรัพย์กับผู้อื่น (คู่ค้า) และเจ้าหน้าที่ติดต่อลูกค้า (Sale Person) จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่การตลาด นอกจากนี้หากเป็นการค้าตราสารหนี้ ผู้ค้าตราสารหนี้ ต้องแต่งตั้งผู้กระทำการแทนในการซื้อขายตราสารหนี้ (Trader) ให้แก่บริษัทโดย Trader จะต้องเป็นผู้ที่ต้องผ่านการทดสอบและขึ้นทะเบียนกับศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้ไทย นอกจากนี้ที่กล่าวแล้ว การประกอบธุรกิจค้าหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหน่วยงาน กำกับดูแลในส่วนนี้เกี่ยวกับการค้าหลักทรัพย์ การควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง และการ ป้องกันความขัดแย้งทางผลประโยชน์ด้วย

3.2.1.3 กิจการที่ปรึกษาการลงทุน หมายถึง กิจการที่ให้คำแนะนำแก่ประชาชน โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของหลักทรัพย์ หรือความเหมาะสมใน การลงทุนหรือซื้อขายหลักทรัพย์ใดๆ ทั้งนี้โดยได้รับค่าบริการหรือบำเหน็จเป็นการตอบแทน สำหรับการลงทุนในที่นี้คือการลงทุนโดยการซื้อขายหลักทรัพย์ ซึ่งไม่ได้หมายถึงการลงทุนทั่วไป เช่น การจัดตั้งบริษัท หรือการลงทุนประกอบกิจการอุตสาหกรรม เป็นต้น

3.2.1.4 กิจการจำหน่ายหลักทรัพย์ หมายถึง กิจการที่รับจำหน่ายหลักทรัพย์ให้แก่ ประชาชนโดยทั่วไปหรือเป็นการให้บริการแก่บริษัทที่ต้องการออกและเสนอขายหลักทรัพย์ให้แก่ ประชาชน โดยธุรกิจนี้จะช่วยให้การระดมทุนประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหาก เป็นการเสนอขายหุ้นที่มีอยู่แล้วของผู้ถือหุ้นใหญ่กระจายให้แก่ประชาชนทั่วไป เรียกว่า PO (Public Offering) แต่ถ้าเป็นการออกหุ้นใหม่เพิ่มทุน และเสนอขายให้แก่ประชาชนทั่วไปเรียกว่า IPO (Initial Public Offering) หรือในบางกรณีบริษัทอาจมีความประสงค์จะขายหุ้นให้บุคคลที่ เฉพาะเจาะจง โดยไม่กระจายให้แก่ประชาชนทั่วไปก็ได้ เรียกว่า PP (Private Placement) เนื่องจากบริษัทหลักทรัพย์มีความรู้ความสามารถตลอดจนมีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานซึ่ง จะช่วยให้การกระจายหลักทรัพย์ต่อประชาชนมีความเป็นธรรมและทั่วถึง และในบางกรณีบริษัท หลักทรัพย์ที่ให้บริการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์จะให้บริการช่วยผู้ออกหลักทรัพย์ในการกำหนดราคา ขายหลักทรัพย์ที่เหมาะสมด้วย นอกจากนี้ บริษัทหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีฐานลูกค้าจำนวนมากอยู่ แล้วซึ่งจะเอื้ออำนวยให้การกระจายหลักทรัพย์สำเร็จโดยง่าย โดยทั่วไปการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ สามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ โดยกำหนดเป็นสัญญา คือ การรับประกันการจัดจำหน่าย และ การจัดจำหน่ายให้ได้มากที่สุด

3.2.1.5 กิจการจัดการกองทุนรวม หมายถึงกิจการที่จัดการลงทุนตามโครงการโดยการออกตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในหลักทรัพย์ของแต่ละโครงการจำหน่ายแก่ประชาชนและนำเงินที่ได้จากการจำหน่ายตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธินั้นไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์อื่นตามที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ สำหรับประเทศไทยเรียกกิจการจัดการลงทุนนี้ว่ากองทุนรวม ซึ่งมีสภาพเป็นนิติบุคคล โดยมีบริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของกองทุนรวม กองทุนรวมมีลักษณะเดียวกับบริษัทหลักทรัพย์ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการกองทุนรวม นอกจากนี้บุคคลฝ่ายที่สามเข้ามาเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุนเรียกว่า ผู้ดูแลผลประโยชน์กองทุนรวม ซึ่งต้องเป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินที่มีคุณสมบัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด

3.2.1.6 กิจการจัดการกองทุนส่วนบุคคล หมายถึง การจัดการเงินทุนของบุคคลหรือคณะบุคคลที่ได้มอบหมายให้จัดการลงทุนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากหลักทรัพย์ ไม่ว่าจะมีการลงทุนในทรัพย์สินอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำเป็นทางการค้าปกติโดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

3.2.1.7 กิจการหลักทรัพย์อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

- การให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ (Credit Facility Securities Company) โดยมีขอบเขตการประกอบธุรกิจ ได้แก่ ให้กู้ยืมแก่บริษัทหลักทรัพย์ รับรอง, รับอาวัลหรือสลักหลังตั๋วเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้ส่งจ่าย รับซื้อหรือซื้อลดตั๋วเงินที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้ขาย จัดการเกี่ยวกับการหาแหล่งเงินทุนหรือค้ำประกันการกู้ยืมเงินให้แก่บริษัทหลักทรัพย์ ตลอดจนวิเคราะห์โครงการเพื่อการลงทุนของบริษัทหลักทรัพย์ เป็นต้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้อนุญาตให้บริษัทหลักทรัพย์เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ (Thailand Securities Finance Corporation : TSFC) ประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว

- การยืมและให้ยืมหลักทรัพย์ (Securities Borrowing and Lending) บริษัทหลักทรัพย์สามารถเป็นทั้งผู้ให้ยืม (Principal) และตัวแทนในการจัดหาหลักทรัพย์เพื่อให้ลูกค้ายืม (Agent) เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้าสามารถซื้อขายหลักทรัพย์ได้หลากหลายและเพิ่มความสามารถในการซื้อขายอีกด้วย โดยให้ผู้ยืมหลักทรัพย์ (Lenders) ยังคงมีสิทธิในหลักทรัพย์ที่ให้ยืมและสามารถเรียกคืนได้ทุกเวลา ส่วนผู้ยืมหลักทรัพย์ (Borrowers) จะต้องวางทรัพย์สินเป็นหลักประกันและจ่ายค่าธรรมเนียมให้กับผู้ให้ยืม ปัจจุบันการให้ยืมหลักทรัพย์เพื่อขายชอร์ตสำหรับลูกค้ารายย่อยต้องดำเนินการผ่านบัญชีมาร์จินเท่านั้น ทั้งนี้บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระเบียบในการดูแลรักษาทรัพย์สินของลูกค้าที่นำมาวางเป็นหลักประกัน และมีการ

ดำเนินการเพื่อให้ลูกค้าผู้ให้ยืมหลักทรัพย์ได้รับผลตอบแทนตามที่ตกลงไว้ รวมทั้งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจตามที่ประกาศคณะกรรมการ ก.ล.ต. และประกาศสำนักงานกำหนด

- การเป็นนายหน้าระหว่างผู้ค้าตราสารหนี้ (Inter Dealer Broker) การเป็นนายหน้าระหว่างผู้ค้าตราสารหนี้ หมายถึง การให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนเพื่อให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์อันเป็นตราสารหนี้ ระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์เป็นทางค้าปกติ โดยรวบรวมข้อมูลการเสนอซื้อเสนอขายหลักทรัพย์ดังกล่าวเพื่อเผยแพร่ต่อผู้ค้าหลักทรัพย์และจัดให้มีระบบที่ทำการจับคู่คำสั่งซื้อขายของผู้ค้าหลักทรัพย์ หรือระบบที่อำนวยความสะดวกให้ผู้ค้าหลักทรัพย์สามารถตกลงซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างกันได้ โดยได้รับค่านายหน้าค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น

3.3 มาตรฐานการปฏิบัติงานในการให้บริการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์

การประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ในด้านการเป็นนายหน้า หรือตัวกลางในการซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระเบียบปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่ชัดเจนรวมถึงต้องมีการควบคุมดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานให้อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณและมาตรฐาน ทั้งนี้มีหลักมาตรฐานในการปฏิบัติที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

3.3.1 การปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของลูกค้า

ระบบและระเบียบปฏิบัติต่างๆ จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการให้บริการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของลูกค้า โดยในส่วนการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การตลาดซึ่งเป็นผู้ติดต่องาน และแนะนำลูกค้าในการลงทุนในหลักทรัพย์ประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 4 เรื่อง ได้แก่

1) การทำความรู้จักลูกค้าอย่างถ่องแท้ (Know Your Clients Rules - KYC) เจ้าหน้าที่การตลาดมีหน้าที่ที่จะต้องทำความรู้จักลูกค้าอย่างละเอียดในเรื่องเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน ประวัติ ประสบการณ์การลงทุน และข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ ที่สำคัญของลูกค้า รวมถึงวัตถุประสงค์ในการลงทุนของลูกค้า โดยเอกสารหลักฐานของลูกค้าจะต้องแสดงถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องมีกำหนดเวลาที่จะทบทวนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และจะต้องปรับปรุงทันทีเมื่อมีข้อมูลเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำแก่ลูกค้าได้อย่างเหมาะสม

2) การให้คำแนะนำและความเห็นต่อลูกค้าอย่างรอบคอบ ชัดเจนในการให้คำแนะนำ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ความรู้และเหตุผล โดยเจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงความเสี่ยงของการลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทที่ตนให้คำแนะนำอย่างชัดเจน และเป็นธรรม ไม่ทำให้ผลประโยชน์ของลูกค้าเสียหาย ดังนั้น จึงต้องให้การบริการดังกล่าวอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใสอยู่ในกรอบจรรยาบรรณและมาตรฐานเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ

3) การทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม(Due Diligence) เจ้าหน้าที่การตลาดควรตระหนักถึงประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ โดยนอกจากจะต้องทำความรู้จักลูกค้าอย่างถ่องแท้ดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว ยังจะต้องให้คำแนะนำและความเห็นเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยต้องยึดหลักความรู้ ความถูกต้องและเป็นจริง ดังนั้น เจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องมีความรู้จริงเกี่ยวกับประเภทของหลักทรัพย์และตัวหลักทรัพย์ที่ตนให้คำแนะนำ โดยจะต้องมีความเพียรพยายามในการหาความรู้ และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นปัจจัยซึ่งจะมีผลกระทบต่อระดับราคาซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อใช้ประกอบการให้คำแนะนำ

4) การติดต่อและชักชวนโดยไม่สร้างความรำคาญให้แก่ลูกค้า ในการชักชวนลูกค้าให้มาลงทุน เจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องแจ้งให้ลูกค้ารู้ถึงความเสี่ยงและผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุน และต้องใช้เวลาลูกค้าเพียงพอสำหรับการตัดสินใจโดยไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการเร่งรัด และเปิดโอกาสให้ลูกค้าได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อต้องการได้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่การตลาดชักชวนลูกค้าโดยที่ลูกค้ามิได้ร้องขอ (Cold Calling) บริษัทหลักทรัพย์ควรต้องมีระเบียบ ปฏิบัติซึ่งควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องแสดงตัวต่อลูกค้าว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่ของบริษัทหลักทรัพย์ และเป็นผู้ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานก.ล.ต. เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจได้ว่าตนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยมีคุณสมบัติตามที่สำนักงานก.ล.ต. กำหนดและการให้บริการดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัทหลักทรัพย์ที่ต้นสังกัด นอกจากนี้ การชักชวนจะต้องไม่เป็นการเร่งรัดลูกค้า ในกรณีที่ลูกค้าปฏิเสธไม่รับบริการ เจ้าหน้าที่การตลาดควรต้องบันทึกชื่อลูกค้ารายนั้นไว้ เพื่อไม่ให้มีการติดต่อลูกค้ารายนั้นซ้ำอีกในระยะเวลาใกล้ๆ รวมทั้งควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่การตลาดรายอื่นในบริษัทหลักทรัพย์เดียวกันรู้ว่าลูกค้ารายดังกล่าวยังไม่ต้องการรับบริการเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่การตลาดก่อความรำคาญแก่ลูกค้า

3.3.2 ความน่าเชื่อถือ ความซื่อสัตย์และความยุติธรรม

ในการให้บริการของบริษัทหลักทรัพย์จะต้อง สร้างความเชื่อมั่นให้นักลงทุนโดย บริษัทหลักทรัพย์ควรมีระบบและระเบียบ ปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

1) ระบบการดูแลรักษาและแยกทรัพย์สินของลูกค้าออกจากทรัพย์สินของบริษัท (Segregation of Asset) การให้บริการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะต้อง รับฝากทรัพย์สินต่างๆ ของลูกค้าที่สำคัญได้แก่ หลักทรัพย์และเงินสดซึ่งลูกค้า จะต้องนำมาฝากไว้ เพื่อเป็นประกันการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือเพื่อประโยชน์ในการชำระราคาหรือส่งมอบหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระบบการดูแลรักษาทรัพย์สินของลูกค้า เพื่อป้องกันความเสียหายแก่ ทรัพย์สินของลูกค้าได้ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องแจ้งให้ลูกค้าทราบเกี่ยวกับระบบการจัดเก็บ การ เบิกถอนจะต้องมีทะเบียนที่ชัดเจนและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ รวมทั้งต้องรายงานให้ ลูกค้าทราบเป็นระยะๆ สำหรับการจัดเก็บบริษัทจะต้องจัดเก็บในสถานที่ที่ปลอดภัยเข้าถึงได้ยาก โดยอนุญาตให้เข้าถึงเฉพาะบุคคลที่มีอำนาจ และความรับผิดชอบเท่านั้น สถานที่เก็บดังกล่าว จะต้องสามารถป้องกันไฟได้ และหากบริษัทหลักทรัพย์จัดเก็บทรัพย์สินของลูกค้า โดยฝากหรือ ลงทุนในตั๋วสัญญาใช้เงินไว้กับสถาบันการเงิน ชื่อบัญชีการฝากหรือตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าว จะต้องระบุชื่อบัญชีเป็นชื่อบริษัทหลักทรัพย์เพื่อประโยชน์ของลูกค้า ทั้งนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ด้านการดูแลรักษาทรัพย์สินของลูกค้า ซึ่งเป็นอิสระจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการซื้อขาย หลักทรัพย์ โดยอย่างน้อยต้องแยกสถานที่ บุคลากรที่ทำหน้าที่จัดทำทะเบียนทรัพย์สินของลูกค้า ผู้ ควบคุมการฝากและเบิกทรัพย์สินออกจากกัน

2) การจัดการความขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Conflict of Interests) โดยปกติ บริษัทหลักทรัพย์และเจ้าหน้าที่ทุกคนของบริษัทจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน เช่น การที่เจ้าหน้าที่การตลาดแนะนำให้ลูกค้าซื้อ ขายหลักทรัพย์ที่บริษัทหลักทรัพย์เป็นผู้จัดจำหน่ายหลักทรัพย์ (Underwrite) นั่นซึ่งในการชักชวน ให้ลูกค้าซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าว อาจถูกพิจารณาได้ว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์ของบริษัทที่จะสามารถ ขายหลักทรัพย์ที่ตนรับผิดชอบจำหน่ายได้จำนวนมากขึ้น โดยที่หลักทรัพย์นั้นอาจไม่เหมาะสมกับลูกค้า รายดังกล่าว ดังนั้นบริษัทหลักทรัพย์ควรมีมาตรการเพื่อจัดการความขัดแย้งดังกล่าวโดยอย่างน้อย จะต้องแบ่งแยกหน่วยงานและบุคลากรที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ออกจากกัน อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เจ้าหน้าที่การตลาดต้องการแนะนำให้ลูกค้าซื้อ หรือขายหลักทรัพย์ที่มี ประเด็นความขัดแย้งทางผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่การตลาดควรหาหรือหน่วยงานกำกับดูแลการ

ปฏิบัติงาน (Compliance Unit) และจะต้องเปิดเผยความขัดแย้งดังกล่าวให้ลูกค้าที่ได้ได้รับคำแนะนำรู้ด้วย

3) การป้องกันการใช้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน บริษัทหลักทรัพย์มีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลที่ยังไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชน โดยที่ข้อมูลดังกล่าวอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สามารถล่วงรู้ข้อมูลได้ก่อนผู้อื่น ดังนั้นบริษัทหลักทรัพย์จึงจะต้องมีวิธีการจัดการที่รัดกุมและเพียงพอ เพื่อป้องกันมิให้มีการเปิดเผยข้อมูลภายในระหว่างหน่วยงานและบุคลากรที่มีโอกาสได้รับข้อมูลภายใน เช่น หน่วยงานวาณิชธนกิจ หน่วยงานให้สินเชื่อ หน่วยงานวิเคราะห์หลักทรัพย์ กับหน่วยงานและบุคลากรที่มีโอกาสใช้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน เช่น หน่วยงานที่ติดต่อ ชักชวน และแนะนำลูกค้าในการซื้อขายหลักทรัพย์ และหน่วยงานดูแลการลงทุนบริษัท ทั้งนี้มาตรการที่บริษัทหลักทรัพย์ควรจัดให้มีได้แก่

- การป้องกันการล่วงรู้ข้อมูลภายใน (Chinese Wall Approach)
- จัดทำบัญชีรายชื่อหลักทรัพย์เพื่อควบคุมดูแลการทำธุรกรรม

4) การไม่เอาเปรียบลูกค้า

ก.การไม่แนะนำให้ลูกค้าซื้อขายหลักทรัพย์บ่อยครั้ง (Churning)

เจ้าหน้าที่การตลาดไม่ควรแสวงหาประโยชน์จากค่านายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ด้วยการแนะนำให้ลูกค้าซื้อขายหลักทรัพย์บ่อยครั้งโดยไม่จำเป็นเพราะจะทำให้เกิดค่าใช้จ่าย และอาจเกิดความเสียหายแก่ลูกค้าได้ หน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานจะต้องแจ้งระเบียบปฏิบัติและลงโทษของการ Churning ให้แก่เจ้าหน้าที่การตลาดทราบ

ข.การไม่ซื้อขายหลักทรัพย์ก่อนลูกค้า (Front Running) และการส่งคำสั่งตามลำดับก่อนหลัง ผลประโยชน์ลูกค้าต้องมาก่อนผลประโยชน์ของบริษัท และเจ้าหน้าที่เสมอของบริษัทและเจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องไม่ใช้ความได้เปรียบ ไม่ว่าจากการรู้ข้อมูลของลูกค้าที่ต้องการส่งคำสั่งซื้อขายจำนวนมาก หรือข้อมูลที่เพิ่งได้รับการเปิดเผยต่อสาธารณชนในการซื้อขายก่อนลูกค้า ดังนั้นบริษัทจะต้องมีระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวกับการส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ โดยต้องห้ามไม่ให้เจ้าหน้าที่ส่งคำสั่งซื้อขายของตนหรือของบริษัทก่อนคำสั่งของลูกค้า นอกจากนี้เมื่อได้รับคำสั่งของลูกค้าหลายๆ ราย เจ้าหน้าที่การตลาดจะต้องดำเนินการตามลำดับก่อนหลังของรายการที่เข้ามา

5) ระเบียบปฏิบัติในการซื้อขายหลักทรัพย์ของพนักงาน (Staff's Rules) บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ของพนักงาน เพื่อควบคุมให้พนักงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างเหมาะสมถูกต้อง และไม่เป็นการเอาเปรียบลูกค้า

ซึ่งโดยทั่วไปบริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ จะกำหนดให้พนักงานซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านบริษัทหลักทรัพย์ที่ตนสังกัดอยู่ และรายงานให้บริษัททราบถึงความเคลื่อนไหว ในบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ด้วย ในกรณีที่บริษัทยินยอมให้พนักงานซื้อขายกับบริษัทหลักทรัพย์อื่นได้ บริษัทก็จะต้องมีวิธีการซื้อขายดังกล่าวที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และเชื่อถือได้หากบริษัทพบว่าลูกค้าหลักทรัพย์ของตนหรือบุคคลที่เปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์กับตน หรือบุคคลที่มีอำนาจสั่งการซื้อขายในบัญชีของลูกค้าของตน เป็นพนักงานของบริษัทหลักทรัพย์อื่น บริษัทหลักทรัพย์จะต้องดำเนินการดังนี้

5.1) แจ้งให้บริษัทหลักทรัพย์อื่นทราบเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับบัญชีของลูกค้ารายดังกล่าวก่อนที่จะให้บริการแก่ลูกค้า

5.2) จัดส่งสำเนารายงานการซื้อขายหลักทรัพย์รายเดือนให้บริษัทหลักทรัพย์อื่น ภายใน 15 วันของเดือนถัดไป รวมทั้งจัดส่งข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ดังกล่าวตามที่บริษัทหลักทรัพย์อื่นร้องขอ

5.3) แจ้งให้ลูกค้าและบุคคลที่มีอำนาจสั่งการซื้อขายในบัญชีของลูกค้า ทราบว่า บริษัทหลักทรัพย์ต้องแจ้งและจัดส่งข้อมูลของเอกสารตามข้อ 1) ละ 2) ให้บริษัทหลักทรัพย์อื่นนั้นด้วย

6) การรักษาความลับของลูกค้า (Confidentiality) บริษัทหลักทรัพย์จะต้องมีระเบียบปฏิบัติในการเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้าไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน วัตถุประสงค์ในการลงทุนและข้อมูลการสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ หรือข้อมูลหลักทรัพย์ในบัญชีของลูกค้า โดยเจ้าหน้าที่การตลาดที่ดูแลลูกค้ารายดังกล่าว และเจ้าหน้าที่ Back office ที่ดูแลฐานข้อมูลของลูกค้าจะต้องไม่นำข้อมูลไปเปิดเผยให้บุคคลอื่นได้รู้ และบริษัทจะต้องมีขั้นตอนในการเข้าถึงข้อมูล ของลูกค้าที่รัดกุมเหมาะสมและตรวจสอบได้ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ หรือเข้าไปแก้ไขฐานข้อมูลของลูกค้าให้ผิดจากความเป็นจริง ซึ่งจะทำให้ลูกค้าเสียหายได้ ทั้งนี้หน่วยงานดูแลให้เจ้าหน้าที่การตลาดและเจ้าหน้าที่ Back office ปฏิบัติงานตามระเบียบของบริษัทอย่างเคร่งครัดด้วย

7) การรู้และปฏิบัติตามกฎหมายและจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง ในการให้บริการด้านหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จะต้องรู้และเข้าใจข้อกำหนดตลอดจนกฎระเบียบของหน่วยงานที่กำกับดูแล โดยกฎหมายที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของบริษัทหลักทรัพย์และบุคคลผู้ให้บริการด้านหลักทรัพย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ประกาศที่เกี่ยวข้องที่ออกโดยอาศัยอำนาจจากพระราชบัญญัติดังกล่าว และข้อบังคับเกี่ยวกับการ

ปฏิบัติงานเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์ในฐานะสมาชิกมีการให้บริการที่เหมาะสม

8) การเป็นมืออาชีพ (Professional)

- การปฏิบัติตามกฎหมาย และให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่กำกับดูแลบริษัท
หลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดรวมทั้งต้องให้ความร่วมมือกับ
ทางการในการสอดส่อง และแจ้งเมื่อพบความผิดปกติเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาด
หลักทรัพย์รวมถึงการแจ้งให้ทางการทราบเมื่อทราบว่าบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงาน
ที่กำกับดูแล ปฏิบัติงานอย่างไม่เหมาะสม

- การกำหนดกฎเกณฑ์ของบริษัท และการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์บริษัทหลักทรัพย์
ต้องมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานต่างๆ ที่รัดกุมและชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
บริษัทหลักทรัพย์ต้องมีการตรวจสอบสถานะบัญชีลูกค้าก่อนซื้อขายให้แก่ลูกค้าและต้องกำหนด
ขั้นตอนและวิธีการให้เป็นไปตามลำดับก่อนหลัง อีกทั้งวิธีการในการแก้ไขรายการซื้อขาย
หลักทรัพย์ให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร และอาจมีระบบตรวจสอบลายมือชื่อก่อนจะดำเนินการ
กับทรัพย์สินในบัญชีของลูกค้าตามคำสั่งที่ได้รับเพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลที่ส่งคำสั่งเป็นเจ้าของบัญชีที่
แท้จริง นอกจากนี้บริษัทหลักทรัพย์จะต้องกำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการรับและ
พิจารณาข้อร้องเรียนของลูกค้าอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระเบียบดังกล่าวจะต้องมี
ขั้นตอนการพิจารณาที่รวดเร็วและเป็นธรรม

- การไม่ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการฝ่าฝืนกฎหมาย เนื่องจากบริษัท
หลักทรัพย์เป็นตัวกลางในการติดต่อลูกค้า กับตลาดหลักทรัพย์ฯ ผู้เป็นที่รู้และเข้าใจกฎหมายเป็น
อย่างดี บริษัทหลักทรัพย์จะต้องระมัดระวังไม่ให้ตนหรือพนักงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับสนับสนุน หรือ
ช่วยเหลือผู้อื่นในการปฏิบัติที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้บริษัทจะต้องสอดส่องการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
อย่างทั่วถึง และต้องหมั่นให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายลักษณะการกระทำที่เข้าข่าย หรือนำไปสู่
พฤติกรรมที่ผิดกฎหมายเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถระมัดระวังตนไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวได้

- การรับของขวัญหรือสิ่งตอบแทน เจ้าหน้าที่ทุกคนไม่ควรรับของขวัญ สิ่ง
ตอบแทนในรูปของวัตถุสิ่งของหรือเงินทองจากผู้ใด และไม่ควรให้ของขวัญสิ่งตอบแทนแก่บุคคล
อื่น เพราะอาจทำให้มีผลกระทบต่อการตัดสินใจ และประสิทธิภาพในการทำงาน หรือให้บริการ
ของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้ แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเปิดเผยของขวัญหรือสิ่งตอบแทนนั้น
แก่ฝ่ายจัดการหรือหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานเพื่อออกไปยืนยันหรือเก็บบันทึกไว้ในทาง

กลับกัน เจ้าหน้าที่ไม่ควรเสนอให้ของขวัญหรือสิ่งตอบแทนแก่บุคคลอื่น นอกเสียจากมีการยินยอมจากฝ่ายจัดการหรือหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานเพื่อเก็บบันทึกไว้เช่นกัน

- การรักษาชื่อเสียงของบริษัท และการพัฒนาตนให้เป็นผู้มีความรู้ทันต่อ

เหตุการณ์อยู่เสมอ การปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะต้องระลึกอยู่เสมอว่าตนกำลังทำหน้าที่ให้บริษัทหลักทรัพย์ที่สังกัด การกระทำที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จึงอาจเป็นเหตุให้บริษัทถูกสั่งการลงโทษหรือเกิดความเสียหาย ดังนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องระมัดระวังการทำงานของตนอยู่เสมอ

3.4 รายชื่อบริษัทสมาชิกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3.1

แสดงรายชื่อบริษัทหลักทรัพย์ที่เป็นสมาชิกในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เรียงตาม Market Share ในปี พ.ศ. 2550

บริษัทหลักทรัพย์	Market Share (%)	บริษัทหลักทรัพย์	Market Share (%)
กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	8.02	สินเอเชีย จำกัด	2.38
เอเชีย พลัส จำกัด(มหาชน)	5.74	ฟิลลิป	2.32
ภัทร จำกัด (มหาชน)	5.72	ทรีนิตี้ จำกัด	2.12
เครดิต สวิส (ประเทศไทย) จำกัด	5.33	ยูโอบี เคย์เฮียน (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)	2.11
ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	5.10	ฟินันซ่า จำกัด	1.68
ยูบีเอส (ประเทศไทย) จำกัด	4.79	ซิกโก้ จำกัด (มหาชน)	1.51
เคจีไอ จำกัด (มหาชน)	4.16	บีที จำกัด	1.50
บัวหลวง จำกัด(มหาชน)	3.67	เกียรตินาคิน จำกัด	1.34
กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	3.53	โกลเบล็ก จำกัด	1.32
ธนชาติ จำกัด (มหาชน)	3.47	ฟาร์อีสท์ จำกัด	1.27
บีฟิท จำกัด (มหาชน)	3.43	กลสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	1.06
ซี แอล เอส เอ (ประเทศไทย) จำกัด	3.10	ไอวี โกลบอล จำกัด (มหาชน)	0.98
ทีสโก้ จำกัด (มหาชน)	3.03	ไอร่า จำกัด (มหาชน)	0.95
ซีมิโก้ จำกัด (มหาชน)	3.01	ไชรส์ จำกัด (มหาชน)	0.88
ดีบีเอส วิคเคอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด	2.86	นครหลวงไทย จำกัด	0.85
เจทีมอร์แกน (ประเทศไทย) จำกัด	2.85	ยูไนเต็ด จำกัด (มหาชน)	0.81
ทีเอ็มบี แมคควอรี (ประเทศไทย) จำกัด	2.71	เคทีบี จำกัด	0.71
พัฒน์สิน จำกัด (มหาชน)	2.45	เมอร์ซัน พาร์تنอร์ จำกัด (มหาชน)	0.65
แอ็คคินซัน จำกัด (มหาชน)	2.40	ซีไอเอ็มบี – จีเค (ประเทศไทย) จำกัด	0.23

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2550

3.5 การเลือกใช้บริการบริษัทหลักทรัพย์หรือโบรกเกอร์

เมื่อผู้ลงทุนได้ตัดสินใจจะซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ผู้ลงทุนจะต้องทำการติดต่อกับบริษัทหลักทรัพย์หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “โบรกเกอร์” ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ลงทุนกับตลาดหลักทรัพย์ในการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขาย และในการให้บริการดังกล่าว บริษัทหลักทรัพย์ต้องจัดให้มีตัวบุคคลที่ผู้ลงทุนจะต้องติดต่อกับ นั่นก็คือ “ผู้ติดต่อผู้ลงทุนประเภท ข (ผู้ขาย)” หรือเจ้าหน้าที่การตลาด เป็นผู้ที่จะดูแลบัญชีการลงทุนของผู้ลงทุน ซึ่งในทางปฏิบัติจะใกล้ชิดกับผู้ลงทุนมากที่สุด บุคคลคนนี้จะเป็นผู้ให้ข้อมูล คำปรึกษา รับและส่งต่อคำสั่งซื้อขาย ติดตาม และยืนยันผลการซื้อขายที่เกิดขึ้นให้ผู้ลงทุนรับทราบ โดยเจ้าหน้าที่การตลาดดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. ด้วยเหตุนี้ผู้ลงทุนจึงควรได้เจ้าหน้าที่การตลาด ที่รู้จักกันดีและเชื่อถือได้ ดังนั้นในการเลือกผู้ติดต่อผู้ลงทุนประเภท ข (ผู้ขาย) หรือเจ้าหน้าที่การตลาดจะมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

- ควรมีพื้นฐานการศึกษาที่ดีและตรงสายงาน เช่น เรียนจบทางด้านการเงิน บัญชี เศรษฐศาสตร์ การตลาด เป็นต้น
- ควรมีประสบการณ์ในอาชีพนี้อย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป
- สามารถตอบคำถามหรือวิเคราะห์ข้อมูลได้ชัดเจน มีเหตุผลน่าเชื่อถือ และมักจะถูกต้อง
- ไม่ควรมีลูกค้ำในความดูแลมากเกินไป
- ผ่านการยอมรับจากกลุ่มลูกค้ำ โดยเฉพาะในเรื่องความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ซึ่งคุณสามารถสอบถามจากเพื่อนผู้ลงทุนรอบข้างได้

3.5.1 หน้าที่ที่นักลงทุนในฐานะลูกค้ำพึงปฏิบัติ มีดังนี้

- 1) ให้ข้อมูลและวัตถุประสงค์ในการลงทุนตรงตามความเป็นจริง เพื่อนักลงทุนจะได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนที่ดี (Good Advice) ทั้งนี้ ควรตระหนักว่า โบรกเกอร์เป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำแต่การตัดสินใจในการลงทุนเป็นของนักลงทุนเอง
- 2) ควรทำความเข้าใจก่อนลงนามในเอกสารใด ๆ ทั้งนี้ นักลงทุนไม่ควรลงนามในเอกสารเปล่า (blank form)
- 3) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติให้เป็นไปตามระบบที่โบรกเกอร์วางไว้ ทั้งนี้ โดยทั่วไปโครงสร้างหน่วยงานภายในของโบรกเกอร์จะแบ่งเป็น 2 หน่วยงานหลัก คือ

3.1) หน่วยงานให้บริการด้านหลักทรัพย์ (front office) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การให้คำแนะนำ และรับคำสั่งซื้อขายจากลูกค้า

3.2) หน่วยงานปฏิบัติการด้านหลักทรัพย์ (back office) ซึ่งให้บริการ ด้านชำระราคาและส่งมอบหุ้น โดยทั้ง 2 หน่วยงานจะทำงานภายใต้กรอบและระบบงานที่มีการ แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบและสอบยันการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน ซึ่งลูกค้าจะต้องติดต่อกับ หน่วยงานดังกล่าว และปฏิบัติตามระบบที่โบรกเกอร์ได้กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานควบคุมดูแล การปฏิบัติงานด้านหลักทรัพย์ (Compliance Unit) ทำหน้าที่กำกับดูแลการทำงานของพนักงานให้ เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องอีกชั้นหนึ่ง (รายละเอียดตามแนบ) อย่างไรก็ตาม ความเสียหายที่ เกิดขึ้นกับลูกค้าและโบรกเกอร์ในอดีตส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามระบบที่วางไว้

4) ตรวจสอบความถูกต้องในเอกสารที่โบรกเกอร์จัดส่งให้ เช่น ใบยืนยันการซื้อขาย (ใบ confirm) รายงานทรัพย์สินคงเหลือรายเดือน (statement) เป็นต้น

3.5.2 การเลือกโบรกเกอร์ที่ต้นควรพิจารณาปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) ต้องเป็นโบรกเกอร์ที่ได้รับใบอนุญาต ท่านควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าโบรกเกอร์ ที่สนใจอยู่มีใบอนุญาตหรือไม่โดยอาจสอบถามจากบริษัทโดยตรง หรือตรวจสอบรายชื่อโบรกเกอร์ ได้จาก ก.ล.ต.โดยผ่าน www.sec.or.th ซึ่งมีข้อมูล สถานที่ติดต่อ และเบอร์โทรศัพท์ของโบรกเกอร์ แต่ละแห่ง

2) ดูข้อมูลพื้นฐานของโบรกเกอร์ท่านอาจพิจารณาจากรายงานทางการเงินของ บริษัท ดูประกอบการของบริษัท หรืออาจสอบถามประวัติเกี่ยวกับการดำรง NCR ของบริษัท ในช่วงที่ผ่านมาด้วยก็ได้

3) พิจารณาขอบเขตการให้บริการของโบรกเกอร์ โดยควรติดต่อสอบถามโบรกเกอร์โดยตรงเกี่ยวกับรายละเอียดการให้บริการต่างๆ เพื่อประเมินว่าตรงกับสิ่งที่นักลงทุนมองหาอยู่หรือไม่

4) สอบถามความเห็นจากคนรอบข้างหรือเพื่อนของท่านในกรณีที่ท่านมีเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงานหรือญาติที่เคยลงทุนในตลาดหลักทรัพย์มาก่อนอาจขอความเห็นหรือฟัง ประสบการณ์ที่พวกเขาได้รับการซื้อขายหลักทรัพย์กับโบรกเกอร์รายต่างๆ ซึ่งก็จะสามารถช่วย ในการตัดสินใจได้อีกทางหนึ่ง เมื่อพิจารณาปัจจัยต่างๆ ข้างต้นแล้ว ท่านก็จะมีข้อมูลที่ชัดเจนและ เพียงพอในการเลือกโบรกเกอร์ที่เหมาะสมต่อไป

5) บริการข้อมูลและข่าวสาร เมื่อคุ้นเคยกับตลาดหลักทรัพย์ฯ ดีแล้ว โบรกเกอร์ที่ดีจะต้องมีความพร้อมทางด้านข้อมูลและข่าวสารที่รวดเร็วและถูกต้อง สามารถบอกถึงความเคลื่อนไหวที่น่าจับตา เพื่อให้ลูกค้าได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน และเพียงพอต่อการประกอบการตัดสินใจลงทุน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการวิเคราะห์สภาวะตลาด รายงานการวิจัยโดยนักวิเคราะห์ ข้อมูลจำนวนเงินในการเปิดบัญชี เอกสารที่ต้องการ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหารบริษัทที่สนใจ จะเข้าไปลงทุน หรือแม้แต่ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ที่คุณจะต้องติดต่อด้วย ซึ่งโบรกเกอร์จะต้องวิเคราะห์สถานการณ์ให้ได้ทันต่อเหตุการณ์

6) สนองคำสั่งซื้อขายของคุณอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ความจริงแล้วโบรกเกอร์ทุกแห่งมีการแข่งขันกันในการบริการขื่อนี้อยู่แล้ว เนื่องจากหากสามารถปฏิบัติตามคำสั่งซื้อขายของลูกค้าได้ถูกต้องรวดเร็วแล้วย่อมเป็นที่พึงพอใจของลูกค้า และยังมีส่วนทำให้การซื้อขายเพิ่มปริมาณมากขึ้นด้วย ดังนั้น ในกรณีที่เป็นผู้ลงทุนระยะสั้นมีการซื้อขายวันต่อวันหรือวันละหลายครั้ง ก็ควรเลือกโบรกเกอร์ที่มีผู้ติดต่อผู้ลงทุนประเภท ข (ผู้ขาย) ที่มากเพียงพอเพื่อจะได้ไม่ต้องรับคำสั่งจากลูกค้าหลายรายจนเกินไป และมีโทรศัพท์มากเพียงพอในกรณีที่คุณใช้วิธีซื้อขายทางโทรศัพท์

7) สิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย โบรกเกอร์ที่ดีควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ เช่น หากคุณเป็นผู้ลงทุน ที่มาสั่งซื้อขาย ณ ห้องค้าหลักทรัพย์ของโบรกเกอร์ ลูกค้าต้องการคอมพิวเตอร์ที่มากเพียงพอ มีบริการด้านข้อมูล อัตโนมัติ เช่น จอจากสำนักข่าวรอยเตอร์ จากสำนักข่าวบิสิเนส หรือจอที่แสดงการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีทางเทคนิค ต่างๆ ประกอบ และหากคุณเป็นผู้ลงทุนที่มีมูลค่าการลงทุนสูง คุณอาจต้องการความเป็นส่วนตัวด้วยห้องค้าหลักทรัพย์ส่วนตัว (VIP Room) หรือหากคุณเป็นผู้ลงทุนที่สั่งซื้อทางโทรศัพท์ คุณก็ต้องพิจารณาที่ระบบและประสิทธิภาพของระบบสื่อสารด้วย

8) ระบบเอกสารและบริการหลังการขาย งานเอกสารนับว่ามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นเสมือนข้อตกลงอย่างเป็นทางการระหว่างลูกค้ากับโบรกเกอร์ หรือลูกค้ากับตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนบริการหลังการขาย ปัจจุบันโบรกเกอร์หลายแห่งเริ่มใช้ระบบการตัดและโอนบัญชี เอกสารต่างๆ ยิ่งต้องรัดกุม ควรจะไม่ซับซ้อน ชัดเจน และตรวจสอบได้ตลอดเวลา

9) ท่าเลที่ตั้ง ขอนี้มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้ลงทุนที่นิยมซื้อขายในห้องค้าหลักทรัพย์ ต้องพิจารณาระยะเวลาการเดินทาง สถานที่จอดรถยนต์ ความสะดวก ปลอดภัย ค่าใช้จ่ายที่อาจต้องคำนึง นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น เช่น ร้านอาหาร ภัตตาคาร และธนาคารต่างๆ เป็นต้น

3.5.3 ประเภทบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

ในปัจจุบันมีให้เลือกอยู่ 3 รูปแบบด้วยกันคือ

- 1) บัญชีแคชบาลานซ์ (Cash Balance หรือ Pre-paid หรือ Cash Deposit) เป็นบัญชีที่ผู้ลงทุนต้องฝากเงินไว้กับโบรกเกอร์จำนวนหนึ่งก่อนสำหรับเป็นเงินชำระค่าหุ้นที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และถือว่าเงินจำนวนนั้นเป็นอำนาจซื้อของผู้ลงทุนเอง เมื่อถึงวันชำระค่าหุ้น (T+3) โบรกเกอร์ก็จะหักเงินออกไปจากส่วนที่ฝากนี้ชำระเป็นค่าหุ้นไปอัตโนมัติ ถ้านักลงทุนต้องการซื้อหุ้น แต่เงินไม่พอ ก็สามารถโอนเงินเพิ่มเพื่อให้อำนาจซื้อเพิ่มขึ้นได้
- 2) บัญชีเงินสด (Cash Account) คือบัญชีสำหรับลูกค้าที่ต้องการซื้อขายหลักทรัพย์โดยชำระเงินค่าซื้อหลักทรัพย์หลังจากที่ได้มีการยืนยันการสั่งซื้อแล้ว โดยจ่ายเต็มจำนวนด้วยเงินสดเมื่อถึงวันชำระค่าหุ้น (T+3)
- 3) บัญชีเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์ หรือที่เราเรียกกันว่า บัญชีมาร์จิน (Margin Account) คือบัญชีซื้อขายหุ้นที่ลูกค้าขอเปิดไว้กับบริษัทหลักทรัพย์เพื่อการซื้อหุ้นโดยใช้เงินเชื่อจากบริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งบัญชีมาร์จินจะมีรายละเอียดและเงื่อนไขเพิ่มเติมมากกว่ารูปแบบบัญชีเงินสด เพราะลูกค้าจะเป็นผู้ชำระค่าหลักทรัพย์ด้วยตัวเองส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งจะใช้เงินที่กู้ยืมจากโบรกเกอร์ (สำหรับกรณีที่ลูกค้าสั่งซื้อหลักทรัพย์) และลูกค้าจะต้องนำหลักทรัพย์ที่ซื้อนั้นวางเป็นหลักประกัน และจะต้องจ่ายดอกเบี้ยสำหรับเงินที่กู้ยืมจากโบรกเกอร์อีกด้วย

3.5.4 กระบวนการซื้อขายหลักทรัพย์

กระบวนการเริ่มจาก เมื่อผู้ซื้อหลักทรัพย์ส่งคำสั่งซื้อหลักทรัพย์ให้กับโบรกเกอร์แล้ว โบรกเกอร์จะดำเนินการส่งคำสั่งของลูกค้าเข้าสู่ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนผู้ขายหลักทรัพย์ก็จะส่งคำสั่งขายหลักทรัพย์ให้โบรกเกอร์ ซึ่ง โบรกเกอร์จะดำเนินการส่งคำสั่งของลูกค้าเข้าสู่ระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเช่นเดียวกัน เมื่อคำสั่งซื้อและขายหลักทรัพย์ของลูกค้าเข้าไปตกลงซื้อขายหรือจับคู่กัน (Execute) ในระบบการซื้อขายแล้ว โบรกเกอร์ของผู้ซื้อหลักทรัพย์มีหน้าที่เรียกเก็บเงินจากลูกค้า และเป็นผู้ชำระเงินค่าซื้อหลักทรัพย์นั้นให้กับบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด (TSD) ซึ่งเป็นตัวกลางในการชำระเงินให้กับบริษัทหลักทรัพย์และรับมอบหรือส่งมอบหลักทรัพย์ให้แก่บริษัทหลักทรัพย์ ส่วนโบรกเกอร์ของผู้ขายหลักทรัพย์มีหน้าที่เรียกให้ลูกค้าส่งมอบหลักทรัพย์ (กรณีลูกค้าไม่มีหลักทรัพย์ที่บริษัทหลักทรัพย์) หรือโอนหลักทรัพย์ให้กับบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์

(ประเทศไทย) จำกัด (TSD) เพื่อที่ TSD จะดำเนินการส่งมอบหุ้นให้กับโบรกเกอร์ของผู้ซื้อ และโบรกเกอร์ของผู้ซื้อก็จะรับหลักทรัพย์นั้นเข้าบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้าต่อไป

3.5.5 การส่งคำสั่งซื้อขายหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ

โดยทั่วไปลูกค้าสามารถส่งคำสั่งซื้อขายได้ 3 วิธี ดังนี้

1. ส่งด้วยตนเองที่ห้องค้าหลักทรัพย์ โดยกรอกใบคำสั่งซื้อขายพร้อมลงชื่อกำกับ
2. ส่งทางโทรศัพท์หรือทางโทรสาร ให้เจ้าหน้าที่การตลาดที่ดูแลบัญชีให้
3. ส่งผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบ Internet หรือระบบ On-Line

3.5.6 การชำระราคาและการส่งมอบหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดฯ

เมื่อสิ้นสุดการซื้อขายหลักทรัพย์ในแต่ละวัน บริษัทหลักทรัพย์จะออกใบยืนยันการซื้อขายหลักทรัพย์สำหรับรายการที่มีผล (Execution) และส่งให้ลูกค้าเพื่อยืนยันว่าลูกค้าได้ซื้อหรือขายหลักทรัพย์กับบริษัทจริง และเป็นจำนวนเท่าใดรวมถึงเพื่อให้ลูกค้าทราบถึงภาระที่ลูกค้าต้องชำระค่าซื้อหรือรับชำระค่าขายจากบริษัทการชำระราคาค่าซื้อขายหลักทรัพย์ระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กับลูกค้า โดยปกติจะใช้วิธีหักกลบค่าซื้อและค่าขายในแต่ละวัน แล้วให้ลูกค้ารับหรือจ่ายเฉพาะส่วนต่างโดยกรณีซื้อลูกค้าจะชำระค่าซื้อภายใน 3 วันทำการถัดจากวันที่ซื้อ (T+3, T = วันที่เกิดรายการซื้อหรือขาย) และบริษัทจะลงบัญชีรับฝากหุ้นที่ซื้อในบัญชีลูกค้าในวันที่ T+3 แต่หากลูกค้าประสงค์จะรับมอบหุ้น บริษัทจะส่งมอบหลักทรัพย์ภายใน 4 วันทำการถัดจากวันที่ซื้อ (T+4) และในกรณีขาย บริษัทจะชำระเงินให้ลูกค้าในวันทำการที่ 3 ถัดจากวันที่ขาย ส่วนลูกค้าจะต้องส่งมอบหลักทรัพย์ให้บริษัทภายใน 12.00 น. ของวันทำการถัดจากวันที่ขาย (T+1) สำหรับการชำระราคา และการส่งมอบหลักทรัพย์ทุกรายการระหว่างบริษัทหลักทรัพย์กับบริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด จะต้องดำเนินการภายในวันทำการที่ 3 ถัดจากวันที่เกิดรายการ ทั้งนี้บริษัทศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ฯ เป็นบริษัทย่อยของตลาดหลักทรัพย์ฯ และทำหน้าที่เป็นสำนักหักบัญชี และศูนย์รับฝากหลักทรัพย์แต่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย และยังเป็นนายทะเบียนหลักทรัพย์ให้บริษัทส่วนใหญ่ที่มีหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ด้วย

3.6 นโยบายการเปิดเสรีค่าคอมมิชชั่นซื้อขายหลักทรัพย์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอัตราค่าคอมมิชชั่นการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ฯ เรียกเก็บจากลูกค้าทุกประเภทที่ซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ฯ จะกำหนดเป็นอัตราคงที่มาโดยตลอด ในระยะเริ่มแรก ตลาดหลักทรัพย์ฯ ใช้อัตราค่าคอมมิชชั่นคงที่อยู่ที่ร้อยละ 0.75 ระยะที่สองใช้อัตราคงที่อยู่ที่ร้อยละ 0.50 สำหรับลูกค้าทั่วไป และอัตราร้อยละ 0.30 สำหรับซับโบรกเกอร์ ซึ่งอัตราค่าคอมมิชชั่นแบบคงที่ในระยะที่สองนี้เป็นอัตราที่ใช้มาโดยตลอดโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นเวลานานกว่า 2 ทศวรรษ จึงได้มีการทบทวนโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่นโดยมีแนวคิดในการปรับปรุงโครงสร้างค่าคอมมิชชั่นไปสู่การเปิดเสรีอัตราค่าคอมมิชชั่นเต็มรูปแบบในที่สุด

3.6.1 การปรับโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่น ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2540)

ในตอนปลายของยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ปีพ.ศ.2536-2537 การแข่งขันในธุรกิจหลักทรัพย์เกิดปัญหาการแอบลดค่าคอมมิชชั่นกันค่อนข้างมาก แม้ว่าตลาดหลักทรัพย์ฯ จะมีการออกกฎเกณฑ์ควบคุมและลงโทษที่รุนแรงก็ตาม แต่ปัญหาการแอบลดค่าคอมมิชชั่นก็ยังปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ จึงเป็นแรงกดดันอย่างมากให้มีการเปิดเสรีอัตราค่าคอมมิชชั่นประกอบกับตลาดหลักทรัพย์ฯ เห็นว่า การกำหนดอัตราค่าคอมมิชชั่นคงที่ที่ร้อยละ 0.50 นี้ได้ใช้มาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี จึงสมควรที่จะต้องพิจารณาทบทวนกฎเกณฑ์กันใหม่ โดยดำเนินการว่าจ้างบริษัท Coopers & Lybrand เข้ามาทำการศึกษาและจัดทำรายงานตามโครงการศึกษาอัตราค่าคอมมิชชั่นในตลาดหลักทรัพย์ฯ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าวเพื่อที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ จะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่น ทั้งนี้ การศึกษาโครงสร้างดังกล่าวจะต้องเป็นอัตราที่ส่งเสริมการแข่งขัน สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของบริการ โดยการศึกษามุ่งเน้นเรื่องการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของผู้ประกอบการ และผลกระทบที่คาดว่าจะมีต่อระดับรายได้ของผู้ประกอบการและธุรกิจโดยรวม

จากการพิจารณาผลการศึกษาของบริษัทที่ปรึกษาของตลาดหลักทรัพย์ฯ นำไปสู่ข้อสรุปให้มีการปรับปรุงอัตราค่าคอมมิชชั่นเป็นครั้งแรก ในเวลาต่อมาช่วงปีพ.ศ.2539 คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ เห็นควรให้มีการปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่นในลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยดำเนินการไปที่ละขั้น ขั้นแรกให้มีการต่อรองกันได้เสรีระหว่างบริษัทหลักทรัพย์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือระหว่างโบรกเกอร์กับซับโบรกเกอร์ก่อน เพื่อเตรียม

ความพร้อมให้กับบริษัทหลักทรัพย์ในขณะนั้นให้มีความแข็งแกร่งพอที่จะเผชิญกับการแข่งขันแบบเสรี ซึ่งวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ.2540 เป็นวันที่โครงสร้างค่าคอมมิชชั่นใหม่ประกาศใช้เป็นวันแรก โดยกำหนดให้บริษัทหลักทรัพย์ที่มีซับสมาชิก (Sub-Broker) กับบริษัทสมาชิก (Broker) สามารถต่อรองอัตราค่าคอมมิชชั่นกันได้อย่างเสรี บริษัทหลักทรัพย์ต่างประเทศ สามารถต่อรองกันได้โดยมีอัตราขั้นต่ำที่ร้อยละ 0.30 และลูกค้าต่างประเทศสามารถต่อรองกันได้โดยมีอัตราขั้นต่ำที่ร้อยละ 0.50 การปรับโครงสร้างค่าคอมมิชชั่นครั้งนี้เป็นเหมือนการปูทางไปสู่การเปิดเสรีเต็มรูปแบบ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะผลักดันของทางการอยู่แล้ว เพื่อไปสู่เป้าหมายของการเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งภูมิภาค

3.6.2 การปรับโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่น ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2543)

ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปลายปีพ.ศ.2540 ตลาดหุ้นลดลงหนัก บริษัทหลักทรัพย์จำนวนมากถูกปิดกิจการเนื่องจากไม่สามารถดำเนินการฟื้นฟูกิจการได้ ทำให้บริษัทหลักทรัพย์มีจำนวนลดลงจาก 45 ราย เหลือเพียง 27 ราย และกว่าครึ่งต้องตกไปอยู่ในมือของต่างชาติ ซึ่งบริษัทหลักทรัพย์ต่างชาติเหล่านี้ต้องการที่เห็นการเปิดเสรีอัตราค่าคอมมิชชั่นที่เร็วขึ้น เพราะนั่นหมายถึงการแข่งขันในด้านราคากันได้อย่างเสรี ประกอบกับปัญหาการแอบลดค่าคอมมิชชั่นที่กลับมากดดันมากขึ้น เนื่องจากปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ตกต่ำลงตามสภาพเศรษฐกิจหลังวิกฤติทางการเงิน ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ต้องกลับมาทบทวนโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่นใหม่เป็นครั้งที่สอง

- แผนการเปิดเสรีอัตราค่าคอมมิชชั่นแบบค่อยเป็นค่อยไป

ในปลายปีพ.ศ.2542 มีการตั้งคณะทำงานและจ้างผู้เชี่ยวชาญรายใหม่มาศึกษาซ้ำอีก โดยเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ.2542 คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯมีมติเห็นชอบให้มีการปรับโครงสร้างค่าคอมมิชชั่นจากอัตราคงที่ร้อยละ 0.50 มาเป็นอัตราที่สามารถต่อรองกันได้แต่มีขั้นต่ำที่ร้อยละ 0.25 สำหรับลูกค้าของบริษัทสมาชิกทุกประเภท รวมทั้งลูกค้าที่ซื้อขายหุ้นผ่านอินเทอร์เน็ตด้วย ยกเว้นลูกค้าประเภทซับโบรกเกอร์ให้ใช้อัตราค่าคอมมิชชั่นที่ต่อรองกันได้เสรี ซึ่งโครงสร้างใหม่นี้กำหนดให้เริ่มใช้ตั้งแต่ 1 กันยายน พ.ศ.2543 เป็นระยะเวลา 2 ปี เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทหลักทรัพย์เตรียมความพร้อมของตนเอง หลังจากนั้นจึงเปิดเสรี คือวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2545

- การปรับแผนเป็นเปิดเสรีอัตราค่าธรรมเนียมในทันที

สืบเนื่องมาจาก บริษัทหลักทรัพย์แอ๊ดคินสัน ได้ยื่นหนังสือต่อเลขาธิการคณะกรรมการ ก.ล.ต. เสนอให้มีการเปิดเสรีค่าธรรมเนียมไปเลยโดยไม่ต้องกำหนดอัตราค่าคอมมิชชั่นขั้นต่ำไว้ที่ร้อยละ 0.25 เพื่อให้ลูกค้ากับโบรกเกอร์ตกลงราคากันเอง จะได้ตัดปัญหาเรื่องการแอบลดค่าคอมมิชชั่นที่เป็นอยู่อย่างที่ผ่านมา โดยเฉพาะในช่วงที่ตลาดหลักทรัพย์ซบเซา จนกระทั่งตลาดหลักทรัพย์ต้องเรียกประชุมบริษัทหลักทรัพย์ทั้ง 27 ราย เพื่อสอบถามความเห็นเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2543 ซึ่งผลปรากฏว่ามีบริษัทหลักทรัพย์ 10 รายเท่านั้น ที่เห็นควรให้เปิดเสรี ขณะที่อีก 17 ราย ไม่เห็นด้วยที่จะเปิดเสรีในทันที

ต่อมาวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2543 คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ยืนยันให้การปรับโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่นตามกรอบเดิม ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ประชุมกับบริษัทหลักทรัพย์เพื่อหาข้อยุติการกำกับดูแลเจ้าหน้าที่การตลาดและกำหนดแนวทางการปฏิบัติการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ เพื่อแก้ไขปัญหาการแอบลดค่าคอมมิชชั่นให้แก่ลูกค้า แต่ผลสุดท้ายไม่สามารถตกลงร่วมกันได้ ทำให้คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งประชุมกันในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2543 จึงเห็นชอบให้ปรับกรอบการเปิดเสรีค่าคอมมิชชั่นจากเดิมวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2545 เป็นให้เร็วสุด ส่วนวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2543 ให้เริ่มใช้อัตราร้อยละ 0.25 ก่อน ซึ่งต่อมาภายหลังการประชุมการรับฟังความเห็นกับบริษัทหลักทรัพย์อีกครั้ง กลับกลายเป็นว่าบริษัทหลักทรัพย์เห็นชอบด้วยการตัดสินใจของตลาดหลักทรัพย์ฯ สุดท้ายคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ฯจึงประชุมวาระพิเศษเพื่อลงมติยืนยันเห็นชอบให้ปรับเปลี่ยนระยะเวลาให้เริ่มเปิดเสรีตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2543 เป็นต้นไป

3.6.3 การปรับโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชั่น ครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2545)

หลังจากการเริ่มใช้อัตราค่าคอมมิชชั่นแบบเสรีได้ประมาณ 10 เดือน ผลปรากฏว่า บริษัทหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มุ่งไปสู่การเป็น Discount Broker ซึ่งเน้นการแข่งขันทางด้านราคา โดยหันมาประหยัดต้นทุนมากขึ้น จึงเกิดการแข่งขันทางด้านราคาอย่างหนัก ประกอบกับการเปิดเสรีค่าคอมมิชชั่นนั้นไม่ได้กระตุ้นให้มีปริมาณการซื้อขายหลักทรัพย์ที่สูงขึ้น ทำให้บริษัทหลักทรัพย์ส่วนใหญ่ประสบภาวะขาดทุน จึงนำไปสู่การเสนอให้มีการพิจารณาทบทวนการใช้อัตราค่าคอมมิชชั่นเสรี ซึ่งช่วงปลายปีพ.ศ.2544 ตลาดหลักทรัพย์ฯ เห็นควรให้กลับมากำหนด

อัตราค่าคอมมิชชันขั้นต่ำอีกครั้ง โดยกำหนดอัตราขั้นต่ำร้อยละ 0.25 สำหรับลูกค้าทุกประเภท และอัตราขั้นต่ำร้อยละ 0.20 สำหรับการซื้อขายผ่านอินเทอร์เน็ต เริ่มใช้ตั้งแต่ 14 มกราคม พ.ศ. 2545 เป็นเวลา 3 ปี หลังจากนั้นอาจมีการพิจารณาเปิดเสรีค่าคอมมิชชันอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งการกลับมากำหนดอัตราค่าคอมมิชชันขั้นต่ำอีกครั้งนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดเกณฑ์วิธีการการจ่ายผลตอบแทนให้กับเจ้าหน้าที่การตลาดเพื่อป้องกันใช้เป็นช่องทางในการลดค่าคอมมิชชันให้แก่ลูกค้า ทั้งนี้จะมีการตรวจสอบและลงโทษบริษัทหลักทรัพย์และเจ้าหน้าที่การตลาดที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดอย่างจริงจัง

3.6.4 การปรับโครงสร้างอัตราค่าคอมมิชชันครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2555)

หลังจากมีการใช้อัตราค่าคอมมิชชันแบบขั้นต่ำที่ร้อยละ 0.25 มาตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. 2544 จนมาถึงปัจจุบันนี้ ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ และทางคณะกรรมการ ก.ล.ต. ได้มีความเห็นในเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของบริษัทหลักทรัพย์ในอนาคตมากขึ้น โดยจะต้องมีการเปิดเสรีอัตราค่าคอมมิชชัน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสในการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์กับผู้ลงทุน จึงมีการหารือ และมีมติขึ้นในการประชุมในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549 ในการเปิดเสรีค่าคอมมิชชันใน 5 ปี ข้างหน้า โดยในมติที่ประชุมเห็นว่ายังคงให้มีการคงอัตราค่าคอมมิชชันขั้นต่ำเอาไว้ระยะหนึ่งก่อนเพื่อให้บริษัทหลักทรัพย์มีการปรับตัว และกำหนดให้ยกเลิกใน 5 ปี โดยจะแบ่งได้เป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรก ในช่วง 3 ปี (14 มกราคม พ.ศ.2550 – 13 มกราคม พ.ศ.2553) ให้คิดอัตราค่าคอมมิชชันขั้นต่ำไว้ที่ร้อยละ 0.25 และอินเทอร์เน็ตคิดในอัตรา 60% ของอัตราค่าคอมมิชชันทั่วไป เฉพาะลูกค้าซื้อขายเงินสดและให้วงเงิน ช่วงที่สอง ในช่วง 2 ปี ถัดไป (14 มกราคม พ.ศ.2553 – 31 ธันวาคม พ.ศ.2554) ให้คิดแบบขั้นบันได (sliding scale) คือ การคิดอัตราค่าคอมมิชชันให้ลดลงตามมูลค่าการซื้อขาย เช่น ซื้อขายเกินกี่ล้านบาท หรือเกินกว่าระดับหนึ่งก็ต้องเปลี่ยนเป็นการคิดอัตราค่าคอมมิชชันแบบต่อรองได้ โดยที่จะเริ่มจากอัตราขั้นต่ำร้อยละ 0.25 แล้วมูลค่าซื้อขายเกิน 20 ล้านบาทต่อวันก็ต่อรองได้เสรี ส่วนอินเทอร์เน็ตคิด 60 % ของอัตราค่าคอมมิชชันขั้นบันได ช่วงที่สาม เป็นช่วงที่หลังจาก 5 ปี (1 มกราคม พ.ศ. 2555 เป็นต้นไป) ก็จะไม่มีการกำหนดอัตราค่าคอมมิชชันขั้นต่ำอีก และจะเปิดให้สามารถต่อรองกันได้เสรี ส่วนอินเทอร์เน็ตคิด 60 % ของอัตราค่าคอมมิชชันปกติ ทั้งหมดนี้เป็นการกำหนดกฎกติกาล่วงหน้าเพื่อให้บริษัทหลักทรัพย์ได้รู้และเกิดการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ต่อไป